

“ Ως μεταφραστικό
μέσο και άλλοτε ως
διάμεση γλώσσα, ή
ελληνική είχε κατορθώσει
να επιδείξει τις αρετές ενός
γλωσσικού συστήματος ”

είχε τεθεί από τους σαινειμονιστές, καθορίζει τις συγκεκριμένες προϋποθέσεις, τις όποιες πρέπει να πληρεί μία γλώσσα ή οποία προορίζεται για διεθνή χρήση: αυτές δεν μπορούν να περιορίζονται μόνο στον βαθμό διάδοσης της, στην πρακτική ωφέλεια, στην πολιτική και εμπορική σημασία της. Πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η γραμματική τελειότητα του γλωσσικού συστήματος στο οποίο ανήκει, η ευφωνία, ο λογοτεχνικός πλούτος που διαθέτει ενώ ιδιαίτερο βάρος δίδεται στον ιστορικό της ρόλο (d' Eichthal 1887: 224).

Έτσι λοιπόν, οι λόγοι για τους οποίους ο d' Eichthal πιστεύει ότι η Ελληνική Γλώσσα μπορεί να αποτελέσει την κοινή διεθνή γλώσσα, είναι τόσο πολιτισμικοί, όσο και πολιτικοί. Τονίζει ότι η συγκρότηση της Ελληνικής Γλώσσας συμπίπτει με τις απαρχές του ίδιου του πολιτισμού και ότι θεωρείται ήδη από τον 16^ο αι. αναπόσπαστο στοιχείο της παιδείας κάθε καλλιεργημένου νου, ενώ είναι η μόνη γλώσσα που παρουσιάζει αδιάλειπτη ιστορική συνέχεια. Στην ελληνική απαντούν, στον ίδιο βαθμό με την γαλλική, οι λογικές σχέσεις και τα ορθολογικά χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτει η ιδανική οικουμενική γλώσσα, προκειμένου να μπορεί να εκφράσει χωρίς αμφισβήτηση όλα τα επιτεύγματα του ανθρώπινου πνεύματος, από τα γράμματα και τις τέχνες ως την πολιτική και τις επιστήμες. Η γλώσσα του Όμηρου και του Ησίοδου σημειώνει ο d' Eichthal, είναι συγχρόνως γλώσσα του Ευαγγελίου και των πατέρων της Εκκλησίας και τονίζει την διαχρονική της διάσταση (d' Eichthal 1887: 110). Έχοντας διατηρήσει αναλλοίωτο στο πέρασμα των αιώνων, το λεξιλογικό πλούτο της και την πλαστικότητα της, η Ελληνική Γλώσσα διαθέτει την απαραίτητη σαφήνεια και καθαρότητα που την καθιστούν ιδιαίτερος κατάλληλη να εκφέρει επιστημονικό λόγο. Επιπλέον, ως «η κατ' εξοχήν λογική και ευφωνική γλώσσα», η ελληνική μοιάζει να δίνει απάντηση και στους προβληματισμούς σχετικά με την προσωδία που είχαν απασχολήσει τους σαινειμονιστές το 1832⁷.

Επιπλέον, η γλώσσα συνδέθηκε στον ελληνικό χώρο με το αίτημα της εθνικής ολοκλήρωσης. Η πορεία της ελληνικής από την αρχαιότητα ως την σύγχρονη εποχή, η ικανότητα της να επανακτηθεί μετά από παρατεταμένη περίοδο σκλαβιάς την χαμένη αίγλη της και η συμβολή της στην αναγέννηση του Έθνους, της προσδίδουν σαφή ιστορικό ρόλο. Τέλος, στο επιχείρημα η γαλλική είναι ευρύτατα διαδεδομένη στην Ευρώπη, ο d' Eichthal αντιπαραθέτει την συμβολή της Ελληνικής Γλώσσας ως μοχλού εκπολιτισμού της Ανατολής, διαμέσου κυρίως των εμπορικών συναλλαγών και της παρουσίας των ακμαίων κοινοτήτων του ευρύτερου ελληνισμού και της Διασποράς.

Η πρόταση του βασίζεται συνεπώς στην διαχρονική παρατήρηση της γλώσσας ενώ τα επιχειρήματα του οικοδομούνται γύρω από δύο βασικούς άξονες: τον ενιαίο χαρακτήρα της ελληνικής από την αρχαιότητα έως την σύγχρονη εποχή αφενός, και την οικουμενικότητα της αφετέρου, λόγω του

γοήτρου που απέκτησε, τόσο χάρη στα κείμενα του στο χάσμου της αρχαιότητας, όσο και ως γλώσσα του πολιτισμού και του εμπορίου.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνει ο d' Eichthal στον ρόλο που οφείλει να επιτελέσει η διεθνής γλώσσα ως γλώσσα του μέλλοντος, κυρίως στο πεδίο των επιστημών, που η υποχώρηση της χρήσης των λα-

τινικών, ευνοώντας την πολυγλωσσία, δημιουργούσε ένα ουσιαστικό πρόβλημα επικοινωνίας στον αλλόγλωσσο επιστημονικό κόσμο. Απ' την άλλη, ο πνευματικός κόσμος στην Ελλάδα είχε από νωρίς διασθανθεί -ήδη από το δεύτερο μισό του 18^ο αι.- την ένδεια επιστημονικής γνώσης και είχε στραφεί στις μεταφράσεις⁸. Η μεταφραστική πρακτική που συνεχώς εμπλούτιζε την ελληνική γραμματεία με τους θησαυρούς της γνώσης του ευρωπαϊκού πνεύματος, αξιοποιήθηκε από τον d' Eichthal σε άρθρο του το 1884⁹, ως ένα επιπλέον επιχείρημα για την ικανότητα της Ελληνικής Γλώσσας να αποτελέσει το κοινό γλωσσικό όργανο επικοινωνίας. Ως μεταφραστικό μέσο και άλλοτε ως διάμεση γλώσσα, Η ελληνική είχε κατορθώσει να επιδείξει τις αρετές ενός γλωσσικού συστήματος που με σαφήνεια, ορθότητα και ακρίβεια του λόγου μπορούσε να μεταλαμπαδεύσει την επιστημονική γνώση. Υποστηρίζοντας την αξία αυτών των μεταφράσεων, ο d' Eichthal απαριθμεί τα βασικά εγχειρίδια μεταφρασμένα από τα γαλλικά που χρησιμοποιούνται στην ιατρική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών καθώς και ανάλογες προσπάθειες εκλαΐκευσης της επιστημονικής γνώσης που κατέβαλλαν φύλλα ευρείας κυκλοφορίας όπως ή «Κλειώ» της Τεργέστης (d' Eichthal 1887: 312-313). Η αντιπαραβολή μάλιστα της γαλλικής και της ελληνικής απόδοσης ενός αποσπάσματος γερμανικού βιβλίου φυσιολογίας αποδεικνύει «η νέα Ελληνική Γλώσσα ως μεταφραστικό μέσο, μπορεί να αποτελέσει έναν πιστό και πρακτικό μηχανισμό διάδοσης των έργων και της επιστημονικής έρευνας καθενός αλλά και συνολικά. Υπό αυτή την έννοια, η Ελλάδα θα μπορούσε ήδη από σήμερα -γράφει ο d' Eichthal - να καταλάβει μία ιδιαίτερη θέση στο παγκόσμιο επιστημονικό εργαστήριο» (d' Eichthal 1887: 318).

Η πρόταση του d' Eichthal για την διεθνοποίηση της Ελληνικής Γλώσσας είχε ωστόσο να αντιμετωπίσει δύο εμπόδια. Το πρώτο ήταν ότι τα ελληνικά διδασκόνταν στα σχολεία και Πανεπιστήμια της Γαλλίας -και μάλιστα πλημμελώς- ως νεκρή γλώσσα με αποτέλεσμα η πλειονότητα των γάλλων μαθητών, που δεν ακολουθούσαν συναφείς σπουδές, να την ξεχνούν σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Γι' αυτούς τους λόγους, η εκμάθηση της ελληνικής πρέπει, σύμφωνα με τον d' Eichthal, να έχει αφετηρία την Νέα Ελληνική. Μέσω της διδασκαλίας της σύγχρονης μορφής της γλώσσας, ο κάθε μαθητής θα μπορεί να κατακτήσει -με σχετική ευχέρεια- το λεξιλόγιο και τις γραμματικές δομές που είναι απαραίτητα για την επικοινωνία. Η νέα γενιά των πολιτισμένων εθνών, θα έχει έτσι στην διάθεση της «έναν ανεκτίμητο θησαυρό, μία καθολική γλώσσα ικανή να ανταποκριθεί σε-